

Element Hudba

CD Slova zní zpoza zdí a píseň Otazníky s odpovědí

Autor: David Kubec

Vedoucí práce: Vít Novotný

datum odevzdání:

Obsah

Poděkování	4
Předmluva	5
Úvod	6
Cíle a výstupy práce	6
Postup práce	7
Píseň "Otazníky s odpovědí"	7
CD Slova zní zpoza zdí	8
Stat'	10
Píseň "Otazníky s odpovědí"	10
Autor básně	10
Text básně	10
Komentář autora písně	11
Hudebně teoretická analýza písně	12
CD „Slova zní zpoza zdí“	16
Výroba CD	16
Skladby na CD	17
Závěr	21
Přílohy	22
Literatura:	22
Elektronické zdroje:	22
Obrazová dokumentace CD	22
Texty písní	25

Poděkování

Rád bych poděkoval všem, kteří mi s tímto projektem pomohli, v první řadě svému vedoucímu práce Vítu Novotnému, bez kterého bych praktickou maturitu nedokončil, ať už se jedná o skladbu písně či o organizaci nahrávání CD.

Dále chci poděkovat hudebním režisérům, kteří nahrávání provedli ze své dobré vůle a ve svém volném čase. Jedná se o Pavla Jindráka a Václava Vobořila. Vedení ZŠ Strossmayerovo náměstí bych rád poděkoval za propůjčení prostor na nahrávání. Můj dík patří také Matoušovi Bičákovi a Františku Tichému za pomoc při tvorbě grafiky CD a napsání brožury.

Jsem vděčný i velké skupině lidí, kteří se zúčastnili nahrávání jakýmkoli způsobem. Kristýně Wolfové za opakované propůjčení kytary a Kateřině Bartošové za nakreslení obrázku na titulní stranu CD. A všem ostatním, kteří mi pomohli i jiným způsobem.

Předmluva

Hudba - prostředek, kterým se dá vyjádřit tisíce slov, atmosféra, pocity nebo příběh. Je zvláštní v tom, že je, byla a bude pro člověka velmi důležitá. Dává lidem chuť do života, může dát životu smysl, pomáhá dostávat se z psychických či jiných zdravotních problémů. Je to jakýsi nektar života, pro mnoho lidí i smysl bytí. I v těch nejtěžších chvílích byla hudba člověku oporou a držela ho při životě. Příkladů známe z historie dostatek. Ať už to byli afričtí otroci, kteří si i přes spoutané ruce cinkali řetězy do rytmu a zpívali spirituály, nebo židé zavření v ghettu Terezín, kteří se přes zákazy tajně scházeli a zpívali, hráli divadlo nebo psali básně. Lidé tvořili a bavili se, i když bylo nejhůř, protože to dělá člověka člověkem.

Tato práce se věnuje hudbě, motivace k jejímu vzniku pochází z mé celoživotní lásky k ní a k umění obecně, tematicky se dotýká právě nešťastně přervaných osudů lidí, které umění pomáhalo držet „nad vodou“.

Památce všech lidí, kteří navzdory těžkostem dokázali tvořit krásné věci, je tato práce věnována.

Úvod

Přírodní škola se již dlouho zabývá tématem holocaustu, a to nejen jeho temnými stránkami, ale i těmi krásnými. Například tím, co lidé dokázali vytvořit v tak těžkých a nelidských podmínkách, jako bylo židovské ghetto Terezín v průběhu 2. světové války. V rámci tohoto školního projektu vzniklo několik písní na toto téma. Předlohou těchto písní jsou básně, které napsali mladí autoři do časopisu Vedem či do jiných terezínských časopisů nebo které vznikly jen jako básně do šuplíku. Tyto písně však doposud nebyly kvalitně zaznamenány. Proto se zrodil nápad písně nahrát na CD a zprostředkovat je tak veřejnosti. A také tím vytvořit památku na tyto básně a jejich autory.

Mojí touhou bylo také přispět do tohoto CD i svojí tvorbou. Složit píseň na základě básně a rozšířit tím své zkušenosti a obzory v oblasti skladby. Zkusit se vcítit do textu a vystihnout jeho atmosféru, jako kdyby to skládal samotný autor básně a vložil do té hudby své pocity a svůj příběh.

Cíle a výstupy práce

Tyto myšlenky byly stěžejní pro celou moji práci, na nich jsem začal stavět celou kostru projektu. Zadal jsem si dva hlavní cíle:

1. Prvním cílem bylo složit hudbu na minimálně jednu báseň napsanou v ghettu Terezín, nahrát tuto píseň a poté vložit na CD.
2. Druhým cílem bylo vytvořit CD obsahující písně, které byly složeny studenty a učiteli Gymnázia Přírodní škola, o.p.s. na básně napsané v ghettu Terezín.

Postup práce

Píseň “Otazníky s odpovědí”

V případě vědecky zaměřené praktické maturity by zde měla místo kapitola týkající se metodiky práce. Skladatelská činnost se ale těžko dá metodicky předepsat a svázat do jednoznačně popsaného postupu práce. Namísto kapitoly věnující se metodice zde proto zařazuji reflexi postupu, který při kompozici písně přirozeně vyplynul. Inspiruji se ze zdroje jiného druhu, ze zkušenosti Mistrů české hudební scény, trojice V+W+J. Václav Holzknicht ve své knize popisuje, jak Voskovec, Werich a Ježek skládali písně:

Měli v podstatě tři pracovní způsoby. Jestliže se jim zalíbila hudba, sestavili k ní dodatečně text. (...) Voskovec s Werichem skládali však dodatečně slova - hlavně v pozdějším období - i na hotové melodie Ježkovy, zejména jestliže chvátali s uvedením premiéry; Ježek si zapisoval své hudební myšlenky do sešítku, a bylo-li třeba, nabídl výběr. (...) Druhý způsob byl opačný. Dostali nápad, který dali na papír, a Ježek k němu dodatečně napsal hudbu. (...) Třetí způsob je čistá specialita jazzová a tkví v kolektivní improvizaci. Naše trojice se nesnažila Jam session napodobit, dostala se však k němu shodou okolností a později ho - neboť se osvědčil - několikrát použila.¹

Můj postup práce byl podobný druhému způsobu, který popisuje Holzknicht: skladba hudby na text. V první řadě bylo tedy nutné si vybrat text, na který bych poté složil hudbu. Zdrojem inspirace se mi stala básnická sbírka Hanuše Hachenburga a některé básně Petra Ginze. Ty jsem si přečetl a zvolil jsem dva texty. Vybrané texty jsem pak zas a znova četl a prožíval a snažil se představit hudbu, která by přesně vystihovala atmosféru básně.

U básně s názvem “Otazníky s odpovědí” od Hanuše Hachenburga proces skladby probíhal tak, že jsem se napřed pokoušel o vytvoření hlavního tématu písně. Vniklo několik verzí, ale většina pokusů nebyla kvalitních nebo dostatečně nevystihovala atmosféru této poezie. Pak jsem vytvořil jedno téma, které bylo pro mne

¹ HOLZKNECHT, Václav. *Jaroslav Ježek*. s. 174

klíčové, protože od něj se rozvinuly i ostatní hudební myšlenky. Na závěr bylo potřeba vymyslet aranž písni, neboli jak jednotlivé části písni půjdou za sebou. Následně se domyslela instrumentace a dílo bylo na světě.

Druhá báseň, kterou jsem zvolil, byla od Petra Ginze. Byl to zveršovaný výčet toho, co bylo židům zakázáno v té době. Napadlo mne, že ještě nevznikla píseň velice odlišného rázu nežli ostatní, a to Hip Hop s rapem.

Postup práce byl podobný jako u předchozí písni. Napřed bylo potřeba složit hudbu v Hip Hop stylu, aby se na ni dobře rapovalo. Pak bylo na řadě vymyšlení rytmiky slov, aby vše do sebe zapadalo a mělo logickou stavbu. Nakonec samozřejmě aranž skladby.

Nakonec tato píseň nebyla vložena na CD, protože vznikla příliš pozdě, ale je k dispozici na internetu.²

CD Slova zní zpoza zdí

Následující text stručně popisuje jednotlivé fáze postupu práce při nahrávání a je možné ho použít jako základní návod v případě podobně koncipovaných praktických maturit či jiných prací.

Přípravná fáze

Základním předpokladem pro vznik kvalitní nahrávky je mít k dispozici nahrávací techniku na patřičné úrovni a hudebního režiséra. Druhým úkolem je naplánovat termíny nahrávání mezi všemi zúčastněnými stranami. Patřičnou pozornost je třeba věnovat i výběru místa nahrávání. Ne vždy je možné (z technických, organizačních či finančních důvodů) využít profesionální nahrávací studio.

Ve třetí fázi přípravy je třeba vytvořit přesný harmonogram nahrávání s ohledem na obsazení jednotlivých písni, časové možnosti účinkujících a také fyzické síly všech zúčastněných.

Fáze nahrávání

Existují v podstatě dva základní způsoby, jak nahrávat píseň. První způsob je, že se jednotlivé stopy nahrávají postupně. Většinou se první nahrává rytmika, tedy

² <https://soundcloud.com/vedem-terezin/dnes-je-jasno-uz-vsem-lidem>

většinou bicí, basová linka a doprovodná kytara či klavír. Poté se nahrávají ostatní nástroje (melodické nástroje, sólové vstupy atd.) a nakonec zpěv. Nahrávat tímto způsobem má své výhody i nevýhody. Na rozdíl od hromadného nahrávání je možné nahrávat zpěv a jiné nástroje na více pokusů a nemusíte se bát, že celou skladbu budete nahrávat znova, kvůli jedné chybě. Také je výhoda v mixování písně, protože můžete upravovat jednotlivé nástroje, jejich hlasitost apod. Ovšem tato metoda je velice časově náročná, a proto je potřeba vzít tento fakt na vědomí při tvorbě nahrávacího plánu.

Druhý způsob je, že se snímá vše najednou. U této metody je problém, že je zpětně složité upravovat chyby jednotlivých nástrojů anebo upravit jejich zvuk. Výhodou však je, že pokud hudebníci nemají problém zahrát tuto skladbu najednou, tak ušetří mnoho času.

Fáze po nahrávání

Po nahrání všech stop je nutné je složit dohromady, aby tvořili jeden celek. Této fázi se říká mixáž. Je potřeba upravit hladiny zvuku, aby se nástroje nepřehlušovaly a bylo vše dobře slyšet. V poslední fázi se upravuje barva zvuku – to jak nástroje a jednotlivé hlasy zní. Skladby se exportují do potřebného formátu a v této podobě se už vloží na CD.

Fyzické CD se může vytvářet souběžně s procesem nahrávání. Je ale třeba mít definitivní představu o výběru skladeb, které se na CD mají objevit, a o jejich výsledném pořadí. Rozsah doprovodného materiálu k CD je na úvaze tvůrců. Kromě nezbytností (název CD, seznam stop) je vhodné vytvořit booklet s informacemi o autorech a kontextu vzniku celého alba, případně připojit i textové předlohy písní. Zvláštní pozornost je dobré věnovat grafické stránce CD.

Stat'

Píseň "Otazníky s odpovědí"

Autor básně

Hanuš Hachenburg se narodil v Praze roce 1929. Byl to chlapec, který od osmi let vyrůstal bez rodičů, drobný a trochu podivínský, s velkýma zářícíma očima, který si jen těžko hledal kamarády. V roce 1944 byl zavražděn v plynové komoře ve vyhlazovacím táboře v Birkenau. Jeho texty dodnes překvapují svojí hloubkou a jazykovou formální úrovní. Básně publikoval v časopisu *Vedem*. Několik desítek jich vyšlo v souhrnné podobě ve sbírce *Hned vedle bílá barva mráčků*. Je například autorem básní: "Dětem", "Hrdinná", "Srdce" a "Má zem", které byly všechny zhudebněny a nahrány na CD *Slova zní zpoza zdí*.³

Text básně

Otazníky s odpovědí

K čemu je lidstvu krásná věda?
K čemu je krása krásných žen?
K čemu je svět, když není práva?
K čemu je slunce, když není den?

K čemu je Bůh? Snad aby trestal?
Či aby lidstvo lepší bylo?
Či snad jsme zvíře, které trpí
pod jhem svých citů aby hnilo?

K čemu je život když živé trpí
proč je zas svět jen velký val?
Věz, synu, vše je tady proto
bys mužem byl! A bojoval!

³ <http://www.vedem-terezin.cz>

Komentář autora písně

Báseň je ohromná svojí hloubkou, jsou to v podstatě jen krátké a zdánlivě banální otázky, ale odpovědět na ně je velice složité. Na tyto otázky nezná, podle mého názoru, nikdo odpověď. Báseň ale na konci vyzývá k tomu, aby se člověk nevzdával, ale bojoval. Vidím v tom obrovské odhodlání a odvahu, naději. Nevzdávat se a bojovat až do konce, neboť to dělá muže mužem a člověka člověkem. Báseň mě velice zaujala svým charakterem, jednoduchostí a přitom složitostí významu textu.

Ve své skladbě jsem se snažil o to, aby hudba podkreslila text co nejlépe, snažil jsem se vycítit, kdy text graduje a kdy je naopak klidný, a vyjádřit hudbou to, co Hanuš popsal slovy.

Hudebně teoretická analýza písně

V následující kapitole je skladba „Otazníky s odpovědí“ analyzována z několika úhlů pohledu. Rozebrána jsou jednotlivá témata, celková forma skladby a harmonický plán písně.

Tematický materiál

Následuje představení jednotlivých témat, která se v písni vyskytují. Ukázky slouží pouze k ilustraci. Neodpovídají rytmicky reálné skladbě, ovšem pro tyto účely postačí strohé naznačení melodie a doprovodu.

Téma a

Toto téma se v písni vyskytuje nejčastěji. Téma se skládá z melodického motivu **a**, který se převážně vyskytuje v D moll, a z basové prodlevy na tónu D.

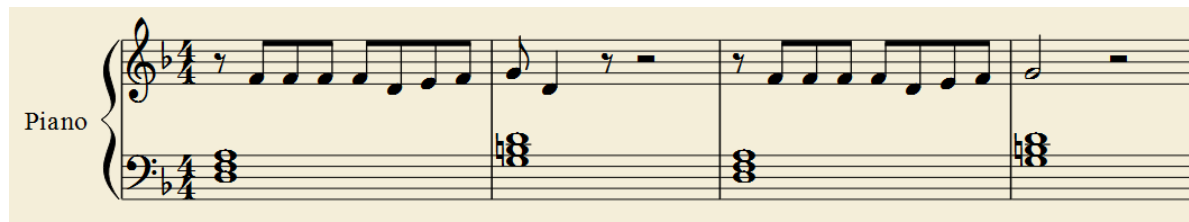
Ukázka č. 1: Téma a

Mezivěť m

Melodie je příbuzná s motivem v **a**, ale objevuje se zde akord G dur, který píseň vymaňuje z D moll a směřuje k části **b**, která se pohybuje v jiném tonálním prostoru.

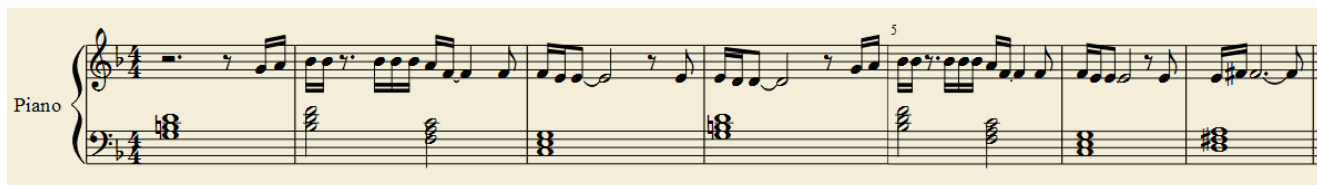
Ukázka č. 2: Mezivěť m

Téma **b**

Charakter tohoto tématu **b** je velmi odlišný od tématu **a**. Liší se dynamicky, tempově a oproti mollovému tónorodu zde stojí durová harmonizace.

Ukázka č. 3: Téma **b**

Hudební forma písně

Z hlediska formálního vychází hudební stránka písně z textové předlohy. V ní se po sérii otázek, které tvoří podstatnou část básně, objevuje odpověď až v závěrečném dvojverší. Hudební témata **a** a **m** se uplatňují v těch částech textu, které tvoří otázky, závěrečná odpověď je podkreslena hudbou tématu **b**. Z toho vyplývá nerovnoměrné použití obou témat, kdy téma **a** je využito výrazně více.

Aby bylo dosaženo logické hudební stavby písně, je téma **a** užito na začátku introdukce jako úvod do písně, téma **b** je se poprvé objevuje jako mezihra, aby píseň nebyla tak krátká. Není to však hlavní záměr. Podruhé zazní téma **b** se zpěvem, skladba tak postupně graduje až do tohoto momentu. Píseň je zakončena codou, kde se objevuje závětí tématu **b**.

V případě analyzované písně se jedná o zvláštní formu tvořenou z jednoho hlavního tématu označeného jako **A**, které pod sebou nese dvě menší podtémata **a** a **b**. Celé hlavní téma se zde vyskytuje dvakrát, ale podruhé je odlišné než poprvé. Proto jsem tuto formu nazval jako Velká forma dvojdílná s prvky jednodílnosti na základě pojetí hudebních forem Luděka Zenkla.⁴

⁴ ZENKL, Luděk. *ABC hudebních forem*.

Tabulka č. 1: Schématický vzorec hudební formy skladby:

A				A'					
i (a)	a	a	m	b'	a'	a	m	b	k (b)

Legenda:

i (a) – klavírní instrumentální introdukce (předehra) založená na tématu **a**.

a – téma **a**

a' – téma **a** s recitací namísto zpěvu.

m – mezivěť **m**

b' – téma **b** bez zpěvu

b – téma **b**

k (b) – instrumentální koda založená na tématu **b**

Harmonický plán – vybrané použité prvky

Píseň začíná v D moll a končí v D dur – zdá se harmonicky prostá, přesto se zde uplatňuje několik harmonických zajímavostí, např.: bitonalita.

Namísto zbytečně podrobného rozboru všech harmonických funkcí zde budou zmíněny jen méně frekventované nebo jinak výrazné prvky použité v jednotlivých částech písně.

Oblast tématu a – použití bitonality

Vyskytují se zde známky bitonality, což je způsob skladebné práce, v níž skladatel používá a volně kombinuje tóny a akordy dvou tónin.⁵ Stojí zde proti sobě akordy D moll a C moll. Tyto dva akordy společně nelibozvučně zní a budí tím stísněnou atmosféru a pocit beznaděje. Způsobeno je to hlavně tím, že zní mezi akordy malá sekunda. Bitonalita je zde použita, protože přesně tyto pocity jsem chtěl v člověku probudit, a tím poukázat na beznaděj života, kterou chtěl autor básně, dle mého názoru, také vyjádřit. Klavír v pravé ruce hraje prodlevu na D společně s kytarou, která drží celý akord D moll. Levá ruka klavíru hraje C moll a melodie zpěvu se také pohybuje v C moll. (viz ukázka č. 1; 7. a 8. takt)

⁵ VRKOČOVÁ, Ludmila. *Slovníček základních hudebních pojmů*. s. 48

Oblast mezivětí **m** – vymanění se z tóniny D moll

Dochází k vymanění se z tóniny D moll pomocí akordu G dur, který do této tóniny nepatří. Tím se G dur stává mostem mezi mollovým tématem **a** a mezi harmonicky nejednoznačnou částí **b**. V tomto mezivětí píseň začíná gradovat a blíží se vrchol písni, a to odpověď na otázky, které jsou kladeny před tím. Toto mezivětí připravuje posluchače na tento vrchol.

Oblast tématu **b** – tonálně neukotvený průběh a návrat do D

Zpočátku se zdá, že hudba ukotví v F dur (subdominanta B, pak tónika F a dominanta C). To je ale vzápětí narušeno akordem G dur, který do F dur nepatří, v repetici pak D dur. Poté nastává přechod z D dur na D moll a skladba se vrací do tématu **a**.

Neukotvení v tónině má zde také svůj význam. Protože v této části textu se neobjevuje jenom odpověď, ale zároveň výzvy do boje. Proto hudba graduje až do úplného konce. Akord G dur se zaslouží, aby se probudil pocit, že zatím nezazněl vrchol písni, až akord D dur se stane absolutním vrcholem. Z vrcholu vygradování opět spadne dolů tím, že zazní po chvíli D moll namísto dur a dynamika se přesune do piana.

Na úplném konci písni zazní opět bitonalita, a to na konci cody. Klavír rozloží akord D dur, ovšem na konci zazní D moll. Kytara končí skladbu na D dur ovšem klavír na D moll.

CD „Slova zní zpoza zdí“

Výroba CD

Původně jsem chtěl skladby nahrávat sám doma zcela amatérsky s vlastní technikou a k tomu si půjčit externí zvukovou kartu pro zvýšení kvality zvuku. Nakonec jsem se ale domluvil s Pavlem Jindrákem, který má nahrávací techniku na vysoké úrovni, že skladby nahraje.

Vyskytla se otázka, jakou ze dvou základních nahrávacích metod zvolíme (viz výše v kapitole Fáze nahrávání). Nakonec jsme zvolili kombinovanou techniku. V první řadě nahrát dohromady rytmickou část a poté nahrát zbylé nástroje a zpěvy. Občas se zpěvy nahrávaly úplně nakonec.

Poté jsme se domluvili na prvním termínu nahrávání, které však neproběhlo kvůli časové vytíženosti režiséra. Jako náhradu za sebe poslal svého spolupracovníka Václava Vobořila. První nahrávací den se uskutečnil v červnu 2013 a podařilo se nahrát přibližně 45% naplánovaných písní. Další nahrávací termín proběhl v září vzápětí po začátku školního roku. Po tomto nahrávání proběhly ještě dva termíny, a to v říjnu.

Obrázek č. 1: Nahrávání říjen 2013 v tělocvičně ZŠ Strossmayerovo náměstí

Po nahrání všech skladeb bylo nutné je upravit, zkompletovat a vyexportovat do finálních souborů, které se pak vložily na CD. Tuto práci již dělal Pavel Jindrák. Po konzultaci se mnou a s mým vedoucím práce upravil písně do finální podoby.

Dále byla řada na grafikovi, aby vytvořil podobu CD. Důležité také bylo vymyslet název CD. V dalším kroku se napsala malá brožura k CD, která obsahuje informace k tomuto albu a stručný text o autorech básní, hudby i samotného CD. V roli designéra působil Matouš Bičák ve spolupráci se mnou. Autorem bookletu je František Tichý.

Skladby na CD

1. Hymna republiky ŠKID

Text: kluci z Domova 1 v terezínském ghettu, hudba Karel Hašler (podle písně Hymna svobody)

Jak už název napovídá, tak se jedná o skladbu, která sloužila jako hymna klukovského domova 1. Kluci si v tomto domě udělali vlastní samosprávu a pojmenovali ji ŠKID neboli Škola Imeni Dostojevskogo. Text složili sami a je o jejich republice, kterou si založili. Tato hymna byla nedávno vzkříšena díky Jiřímu Bradymu, který byl také jedním ze „škidovců“ a zapamatoval si ji. Skladba je doprovázena na klavír a zpívá ji dětský sbor.

2. Blázen

Text: Petr Ginz, hudba: Linda Langerová

Tato skladba je zhudebněný text Petra Ginze, který vybízí k tomu, aby člověk nebyl jen součástí davu, ale zvednul se a nemlčel, když se něco děje. Hudba na text vznikla v rámci projektu Terezínská štafeta⁶. Na skladbě se podílelo mnoho umělců z řad účastníků, ale vůdčí osobou zde byla Linda Langerová. Instrumentace je založena na doprovodné kytáře a bubnu (jambe), dále se uplatňuje i basová kytara a housle s příčnou flétnou hrají v písni sólo.

⁶ <http://terezinskastafeta.cz/>

3. Polární

Text Petr Ginz, hudba: Timea Pražáková a Linda Langerová

Petr Ginz byl kluk, který snil o cestování po celém světě, o dálných zamrzlých krajinách za polárním kruhem a přesně o tom je text této písně. Hudba je opět od více autorů. Instrumentace je stejná jako v písni Blázen. Liší se pouze tím, že zde není houslové sólo. Harmonizace je jednodušší, ale píseň zaujme svojí vedlejší líbivou melodií hranou na příčnou flétnu.

4. Hrdinná

Text: Hanuš Hachenburg, hudba: František Tichý

Objevuje se první zhudebněná báseň od Hanuše Hachenburga, který má námořnický podtext a je o tom, že člověk si musí štěstí v životě vydobýt. František Tichý tento text podtrhnul zpěvnou melodií, která dělá z této poezie námořnickou píseň. V jednoduchosti je krása, a proto autor hudby používá k doprovodu pouze kytaru a jeden hlas. Pro zpestření a zdůraznění „chlapácké“ námořnické noty písně je použité hvízdání.

5. Má zem

Text: Hanuš Hachenburg hudba: František Tichý

Druhá skladba od Františka Tichého je pojata více rockově. Je zde využita bicí souprava, baskytara, akustická kytara a klavír. Hlavní zpěv je podkreslován ženskými vokály. Text je o zemi Hanuše Hachenburga, která je v jeho mysli. V básni se píše o tom, že v té zemi není žádných strastí a bolestí, že do této země jednou vstoupí a odejde z tohoto světa.

6. Srdce

Text: Hanuš Hachenburg, hudba: Vít Novotný

Text této zhudebněné básně nutí k zamyšlení nad životem a osudem. Autor básně popisuje pokojíček, který má v sobě, ve svém srdci. Co je v tomto pokoji, však nedokáže vyjádřit. V této skladbě tvoří základ klavír a důležitou roli zaujímají dechové

nástroje, konkrétně basová flétna a příčná flétna. Tyto flétny spolu hrají dvojhlas, který spoluutváří vyznění písně.

7. Dětem

Text: Hanuš Hachenburg hudba: Vít Novotný

Další píseň od Vítka Novotného je psána pro více nástrojů. Základem je klavírní part, dále se uplatní bicí, baskytara a elektrická kytara, která hraje sóla. Hudba je poměrně bohatá z hlediska harmonizace (sloka se kupříkladu pohybuje v a moll, refrén pak vybočuje do B dur).

8. Co semnou bude?

Text: neznámý autor – časopis Rim-rim-rim, hudba Vít Novotný a žáci Přírodní školy

Text této písně pochází z časopisu Rim-rim-rim, který byl dalším z časopisů vycházejících v ghettu Terezín. Báseň je o životě člověka, který dospěl a ptá se, proč je svět plný útrap a zla a proč nemůže být znova malé dítě, bez starostí. Instrumentace je jednoduchá, pouze kytara a sólo housle, použito je také sborové hvízdání.

9. Sbohem léto

Text Zdeněk Ornest, hudba? Vít Novotný a žáci Lauderových škol

Zdeněk Ornest je také autorem několika málo básní, které psal do časopisu Vedem. Zdeněk píše o tom, co by chtěl dělat, kdyby byl na svobodě. Sní o možnosti projít se do luk a hájů apod. O zhudebnění písně se také zasloužil Vít Novotný společně s žáky Lauderových škol, se kterými zároveň tuto skladbu secvičil. Ve skladbě zazní sólo na klarinet a na kytaru, užita je i recitace textu. Sólové nástroje a zpěv doprovází akustická kytara.

10. Otazníky s odpovědí

Text: Hanuš Hachenburg hudba: David Kubec

Báseň o beznaději a marnosti života, která má na konci nečekaný zvrat a objevuje se výzva, která není tak docela odpovědí na kladené otázky, ale která vybízí k tomu, aby se člověk nevzdával, ale bojoval. Zpěv a recitaci doprovází klavír a kytara.

11. Terezínská hymna (Terezínský marš)

Text i hudba Karel Švenk

Neoficiální hymnu ghetta Terezín znal každý vězeň, který zde byl zavřen. Složil ji Karel Švenk, který patřil mezi tvůrce ve 40. letech velmi populárních kabaretů. Píseň je o místě, ve kterém žili, a zároveň povzbuzuje, že toto trápení již brzy skončí a že všichni vězni ghetta se „na troskách ghetta [budou] smát“. Jednohlasá melodie je doprovázena klavírem.

Závěr

V této závěrečné kapitole si nejprve připomeňme vytyčené cíle, abychom mohli posoudit, jestli se je podařilo splnit. První cíl, složit hudbu na text minimálně jedné básně napsané v ghettu Terezín, nahrát vzniklou píseň a vložit ji na CD, byl úspěšně splněn. Druhým cílem bylo vytvořit CD obsahující písně, které byly složeny studenty a učiteli Gymnázia Přírodní škola, o.p.s. na básně napsané v ghettu Terezín. Tento cíl se také podařilo splnit. 24. 11. 2013 v Městské knihovně v Praze proběhl křest a představení CD veřejnosti.

Nad rámec vytyčených cílů vznikla ještě píseň na báseň Petra Ginze s názvem „Dnes je jasno už všem lidem“. Píseň je zveřejněná na internetu.

Díky této práci jsem mohl nahlédnout do různých oblastí hudby, od skladby, přes její rozbor, až po nahrávání. Získal jsem nové zkušenosti, kompoziční, hudebně teoretické i organizační. Jsem rád, že moje práce přinesla výsledky v podobě fyzického CD, které svým způsobem završilo několikaleté úsilí tvůrců písní. Je to moje malá poklona dětským terezínským básníkům a drobný odkaz pro všechny zájemce o toto téma.

Přílohy

Literatura:

HOLZKNECHT, Václav. *Jaroslav Ježek*. 1. vyd. Praha: Horizont, 1982, s. 2. Medailóny (Horizont).

VRKOČOVÁ, Ludmila. *Slovníček základních hudebních pojmů*. 1. vyd. [Praha: nákladem vlastním], 1994, ISBN 8090161111.

ZENKL, Luděk. *ABC hudebních forem*. Praha: Supraphon, 1984.

Elektronické zdroje:

Vedem - Terezín. *Vedem - Terezín* [online]. 2010 [cit. 2014-04-14]. Dostupné z:
<http://www.vedem-terezin.cz/>

<http://terezinskastafeta.cz/>

Obrazová dokumentace CD

Obrázek č. 2: Přední obal CD

Obrázek č. 3: Vnitřek CD

Obrázek č. 4: Booklet

Texty písní

Polární

Ledové hory, dálné obzory
skupené kry a ledová pole
slunce, rudé krví obrů z ledu,
zářící lediště, odlesky stery,
buňňáci, drží se jižního sledu.

Opouští nás, znají mnoho krás,
citronů háje a cypřišů stín
na jihu – krajina tam
má jiný veselejší ráz.
Sbohem, sbohem, sbohem vám odvážlivým.
Sbohem, sbohem, sbohem vám odvážlivým.

Již stále jdou pod oblohou,
jež dýše kouzlem dálných zemí,
ledové valy a polární mlhou
za rudým sluncem na obzoru
jdou stále, jdou stále, jdou stále k severu.
jdou stále, jdou stále, jdou stále k severu.

Ledové hory, dálné obzory...

Blázen

Jdu po ulici sám a sám
nad špatností života zadumán.
Myšlenky o tom se honí mi hlavou
já kráčím ulicí tmavou
sám a sám. Vzpomínám.

Před dávnou řadou let
chtěl jistý blázen změnit svět
zpřevracet, obrátit, postavit na hlavu,
lidem mládeží vštípit zásadu:

Rejpej do všeho a nic nenech stát,
musíš se o každou píď s lidmi rvát.
Když něco dole je, zvedni to nahoru,
když jiní mlčí, měj plno hovoru.

A tak tento blázen před řadou let
chtěl naruby zvrátit svět
a místo se psem na procházku
chodit s kočkou na provázku

Srdce

Kdes v srdci v koutku bez jména
bude as malý pokojíček
a každý člověk v něm as má
své já jak malý prsten na malíček.

Tak hrozné to je, co já tam mám
Tak tolik citů beze jména
a nemohu je vyjádřit
Jsem větrný jak ozvěna.

Mé děťátko když narodí se
a bude k světu, bude muž
já doufám, že už nezažije
co viděl jsem a trpěl už.

Já nevím, jak bych slovy nazval
svůj pokojíček s vrátkama
snad jednou mi to šeptnou ptáci
a vzkáže mi to ozvěna

anebo řekne moje děcko
„víš – tati, ty jsi ten a ten!“
tak kruté je ke mně mé srdce
a nedopřeje krátký sen.

Dnes jsem si řek: Srdce je oheň
a hasit oheň nemám sil.

Hrdinná

Když bouřný víchr moře vody zpění
a na stěžení racek usedá -
Ó - tu mně nikdy – nikdy smutno není -
- těch divých hrůz má duše málo dbá.

Když bouřné vlny v koráb bijí prudce
a každý spěje z paluby se skrýt
a v zoufalství když každý spíná ruce,
má duše cítí v bouři slastný klid.

Když ale paprsky slunce na azúru
ty klidné vlnky zlatí třpytem svým
a každý na palubu spěchá vzhůru
z té pohody se nikdy netěším.

Neb úděl života – boj úporný a divý
pro zápas těžký dovedu vždy vzplát;
muž musí býti vítězství vždy chtivý
šťěstí si v život denně dobývat.

Má zem

Mou zem tu nosím v srdci
je pro mne, pro mne jen!
Spředená z krásy vláken
věčný je stálý sen.

Líbám se s ní a mazlím se s ní
a dlím s ní mnohý čas.
Ta země není na zemi
a přec je všude v nás.

Ta zem je v nebi, ve hvězdách
kdes kde je národ ptačí
dnes zas ji vidím, vidím v duši své
a teskno mi je k pláči.

Jednou do výšin ulétnu
nеспoután poutem těla
tu budu volný v šíř a dál
volná i zem má celá.

Dneska je malá. Špetka snů
hradí mně její dálky
tu prosvítá do teskných dnů
lítých furií války.

Vystoupím jednou do země své
spojím se s matkou vlastí
tam je má zem! Tam vaše zem!
Tam není „Já“ a strastí.

Co se mnou bude?

Dítě když z dětství vychází,
do tvrdého života přichází
sebe se ptá: „Co se mnou bude?“
Když osud naklade nesnází (všude).

Vždyť člověk musí se s životem rvát
a v hrozných chvílích chce se mu ptát:
Proč ty útrapy, proč je to všecko,
proč nejsem nyní už malé děcko?

Život je krásný a přitom tak zlý
člověk se ptá: „Co se mnou bude?“
a hudba života dále mu bude
na cestu k cíli.

„Člověče na svém místě stůj
a jedno heslo si pamatuj:
/:Že prací a pílí
dojdeš vždy k cíli.“ :/

Hymna republiky ŠKID

Jaká bouře, jaká sláva,
na Jedničce jása lid,
ožila tam samospráva,
žije Republika Škid.

Nám je každý člověk bratrem,
ať je křesťan nebo žid,
my jsem svorně pod praporem,
chlapců Republiky Škid.

My se nikomu nedáme,
kdo by nás chtěl urazit.
/:Pracovat mi přísaháme,
pro čest Republiky Škid.:/

Terezínská hymna

Jarní bouře ozvěnu kdo přehluší,
komu smích byl do kolébky dán,
komu plakat bez příčiny nesluší,
kdo zná lásku a je milován.

Každý, ať už taký nebo onaký,
zkrátka kdo je na tom světě rád,
ten se nikdy na nikoho nemračí,
vesele si zpívá častokrát:

R:

Všechno jde, když se chce,
za ruce se vezmeme,
navzdor kruté době humor v srdci máme.

Den co den stále jen
sem a tam se stěhujem
a jen ve třiceti slovech smíme psát.

Hola, zítra život začíná
a tím se blíží čas,
kdy si sbalíme svůj raneček
a půjdeme domů zas.

Všechno jde, když se chce,
za ruce se vezmeme,
a na troskách ghetta
budeme se smát!

Kdo po městě nad Vltavou zatouží,
komu tuřín s kávou nestačí,
komu česká píseň duši rozbouří,
kdo se jako otrok plahočí.

Každý, ať už taký nebo onaký,
zkrátka kdo tu příliš není rád,
ten si jistě najde důvod nějaký,
aby si mohl s námi zazpívat.

R:

Všechno jde, když se chce...

Kdo kavalce třetí patro obývá,
komu vadí temných hradeb stín,
komu žena někde v „óde“ zahýbá,
kdo ožívá kasárenský splín.
Každý, ať už věří, nebo nedoufá,
že i pro nás bude slunce hřát,
ten si ani tentokrát nezoufá,
když slyší marš terezínský hrát.

Chtěl bych

Chtěl bych, chtěl bych, chtěl bych, chtěl bych...

Chtěl bych se rozepsat jako vy, básníci,
o konci jara a lásky,
o vlahých večerech za luny mámící
o ptáčcích, květinách a stromech pučících.

Chtěl bych se rozloučit jako vy, svobodní,
s vycházkou do hájů,
tak jako dřív, když jsme byli si podobní
a když jsem nebyl, tak jako dnes, ztrácen.

Chtěl bych, chtěl bych, chtěl bych, chtěl bych...

Chtěl bych se rozepsat jako vy, básníci,
o konci jara a lásky,
o vlahých večerech za luny mámící
o ptáčcích, květinách a stromech pučících.

Chtěl bych se rozloučit tak jako vy s létem.
Se sluncem čistým,
se sluncem čistým, jež skrz mříže nezáří.
Polaskat chvíli se s vadnoucím poupětem.

Chtěl bych,
Ale nemohu...
chtěl bych,
...jsem zavřen v žaláři.
chtěl bych...

Dětem

Všichni jsme dětmi, malinkými
hrajem si se strakatým míčkem
Hned pláčeme s tvářemi zarudlými
hned s rozvitým líčkem
na stříbrný svět
na zelené stráně
na život, vpřed.

Jsme hebké laně
žalující vrány
myslíme, že žijeme
a zatím přijímáme rány.

Všichni jsme dětmi
hrajem si se zeměkoulí
vodníci z matek
jež ústa svá špoulí
a chtějí pít
a chtějí klid
a chtějí žít.

Všichni jsme lidmi
to jest, že hmota jsme.
Mlýn času víří
peří nám schne a schne
Drápeme v nocích
po svojich halenkách
již berou nám oči
a ve dne jsme jen v tmách.

Všichni jsme lidé
hrajem o zeměkouli
hazardem, krví
se koule koulí, koulí.

Světélka v noci
po nich vztahujeme ruce
my děti, děti
veliké revoluce
chceme se naučit
abychom svobodně mohli
ze země pít
ze země žít
vítězit.

Otazníky s odpovědí

K čemu je lidstvu krásná věda?

K čemu je krása krásných žen?

K čemu je svět, když není práva?

K čemu je slunce, když není den?

K čemu je Bůh? Snad aby trestal?

Či aby lidstvo lepší bylo?

Či snad jsme zvíře které trpí

pod jhem svých citů aby hnilo?

K čemu je život když živé trpí

proč je zas svět jen velký val?

Věz, synu, vše je tady proto

bys mužem byl! A bojoval!